

Çeviribilimde Araştırma Modelleri II Konferansı, Manchester, İngiltere

Manchester Üniversitesi/ İngiltere/29 Nisan-2 Mayıs 2011

Prof. Dr. Alev BULUT*

29 Nisan-2 Mayıs 2011 tarihleri arasında İngiltere’de Manchester Üniversitesi Çeviribilim ve Kültürlerarası Çalışmalar Merkezi (CTIS) ve University College London’ın Kültürlerarası Araştırmalar Merkezi’nin ortak düzenlediği ve benim de bir bildiri ile katıldığım Çeviribilimde Araştırma Yöntemleri II (Research Models in Translation Studies II) başlıklı konferansla ilgili düşüncelerimi meslektaşlarımla ve öğrencilerimizle paylaşmak istedim. Geniş katımlı ve gelenekleşme amacıyla olan uluslararası bir serisinin ve temasının ikinci etkinliği olarak bu etkinlik bizlere bilimsel ve sosyal paylaşımı körükleyen heyecan verici bir ortam sundu. Düzenleme Kurulu’nu Mona Baker, Theo Hermans, Luis Perez-Gonzales ve Maeve Olan’ın Danışma Kurulu’nda Ian Mason, Martha Cheung, Moira Inghilleri gibi araştırmacılarla birlikte Boğaziçi Üniversitesi’nden meslektaşımız Ebru Diriker de yer almaktaydı.

İlki 2000 yılında yine Manchester’da düzenlenmiş olan bu konferansa dünyanın çeşitli ülkelerinden 250 kadar araştırmacı, uzman ve araştırmacı adayı yüksek lisans ve doktora öğrencisi katıldı. Ortak ve paralel oturumlar ve paneller halinde toplam 120 konuşma yapıldı. Üst konu başlıkları olarak yazılı çeviride araştırma yöntemleri, teknik çeviride araştırma yöntemleri, çeviribilimin kuramsal yaklaşımları, sözlü çeviri araştırmaları olarak gruplandırılacak olan konuşmaların yer aldığı oturumların tartışma bölümleri de zamanın elverdiği ölçüde yapıldı. Toplantının genel katımlı sabah ve öğlen oturumlarının yanı sıra eşzamanlı oturumlar da katılımda sayı açısından zenginliğin bir göstergesiydi. Başlıkların her birinde odak olarak “araştırma” ve “araştırma modelleri” kavramlarının seçilmesi nedeniyle ayrıca yazılı veya sözlü çeviri ayrımı yapılmadan araştırma modelleri ve disiplinler arası araştırma yaklaşımları çeviribilim lehine dilsel, metinsel, söylemsel, bilişsel, kültürel, toplumsal, yazınsal başlıklar altında ele alındı. Uluslararası boyutta çeviribilimin ve çeviri eğitiminin tartışılmasına olanak tanıyan bu format dışındaki sürelerle de yayılan akademik ve sosyal paylaşımın bilgi ve deneyim açısından çok yararlı olduğunu düşünüyorum.

Aşağıdaki oturum başlıkları toplantının düzenleniş biçimi ve kapsamı açısından fikir verebilir: Çağdaş Toplumsal Bağlamlarda Çevirinin Kuramlaştırılması (Theorising Translation in Contemporary Social Settings), Metin Türüne Özgü Örüntülendirmede Bütüncü Odaklı Bakış Açıları (Corpus-based Perspectives on Genre-Specific Patterning), Medya Çevirisinde Araştırma Yöntemleri (Research Models for Mixed Media Translation), Yazılı ve Sözlü Çeviri Araştırmalarında Karma Yöntemler (Mixed Methods in Translation and Interpreting Research), Çeviri Tarihi Araştırmaları (Researching the History Translation), Sözlü Çeviride Edimsel Modeller (Pragmatic Models for the Study of Interpreting), Deneysel Araştırma Yöntemleri (Experimental Methods of Research), Savaş ve Çatışma Durumlarında Yazılı ve Sözlü Çeviri Araştırması (Researching Translation/ Interpreting in War and Conflict), Çeviribilimde Eğretileninin Anlatımı ve Anlatının Eğretilmesi (Narration of

* İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı.

Metaphors and Metaphorising Narratives in TS), Azınlık Kültürünün Çevirisi (Translating Minority Culture), Çeviri Dilde Sözcüksel Örüntüleme (Lexical Patterning in Translated Language), Çeviribilimde Anlatı Kuramı (Narrative Theory and Translation/ Interpreting Studies), Cinsiyet Araştırmaları ve Çeviribilim (Researching Gender), Uyarlama Araştırmaları ve Çeviribilim (Adaptation Studies and TS), Çokdilli Bütünceler ve Çeviribilim (Multilingual Corpora and TS), Etnografik Araştırma Yöntemleri (Ethnographic Methods of Research), Çoğul Dizge Kuramına Yeniden Bakış (Revisiting Polysystem Theory), Çeviri Araştırmalarında Süreç ve Ürün Odaklı Yaklaşımların Birleştirilmesi (Combining Process-based and Product-based Approaches to Translation Research), Çeviri ve Sansürde Betimleyici Yöntem (Descriptive Methodology in Translation and Censorship), Bilişsel ve Sinirdilsel Bakış Açıları (Cognitive and Neurolinguistic Perspectives).

Bu başlıkların her birinde üst ve alt temalar içinde onlarla konuşma yapıldığını ve her konuşmanın ardından soru ve yanıtlarla süre ölçüsünde tartışmalara yer verildiğini eklemeliyim. Genel izleyiciye dönük ortak oturumlu seminerlerde ve panellerde ise Robert Barsky, Vicente L. Rafael, Hephzibah Israel, Sandra L. Halverson, Dirk Delabastita, Maria Tymoczko, Jeremy Munday, Julianne House, John Milton ve Mark Shuttleworth gibi araştırmacılar ufuk açıcı konuşmalar yaptılar.

Kendi adıma yukarıda verdiğim başlıkların çoğu ile ilgili bir fikir sahibi olmaya çalışmanın yanı sıra kendi ilgi alanım ve araştırmalarım doğrultusunda çeviribilim araştırmalarında metinsel ve edimsel modellerin kullanımını örnekleyen basın ve haber çevirisi, toplum çevirmenliği uygulamaları ve cinsiyet ve çeviri araştırmaları konulu bildirimlere ağırlık vermeye çalıştım. Sözlü Çeviride Edimsel Modeller başlığı altında yer alan “Filtreleyen Aracılar Olarak Sözlü Çevirmenler: Spor Alanında Sözlü Çeviride Aracılık Biçimleri” (Interpreters as Filtering Agents: Forms of Mediation in Sports Interpreting) başlıklı bildirim aynı oturumda yer alan meslektaşım Fabrizio Gallai’nin “Polis Çevirilerinde Söylem Araçlarının Edimsel Önemi” (Pragmatic Significance of Discourse Markers in Police Interpreting) başlıklı çalışması ile benzer bir kuramsal temele dayanmaktaydı. İki bildiri de çeviri araştırmalarında edimsel modellerin kullanımı bağlamında disiplinlerarasılığı tartışmaya açıyordu.

İkinci günün sonunda davetli konuşmacıların katıldığı bir değerlendirme oturumu yapılarak zaman darlığı nedeniyle sorulamayan sorulara fırsat tanındı. Kapanış oturumunda genel soru-yanıt ve önerilerin ardından konferansın devamına ve çeviribilimin gelişimi için uluslar arası ortak çabalara ilişkin görüşler dile getirildi. Farklı ülkelerden gelen araştırmacıların üzerinde birleştiği konular; çeviribilimin başka disiplinlerle ilişkisinin niteliğinin araştırma modellerini ve alanın geleceğini belirleyeceği ve bu disiplinlerarası ilişki biçimlerinin hep sorgulanıp evrilmesi gerektiği idi. Bütün dünyaya yayılmış olan büyük çeviribilim ailesinin bireylerinin ve kurumlarının benzer kaygılarının olduğunu ve en büyük kaygının ise sosyal bilimlerde çeviribilim araştırmalarına yeterli kaynak ayrılamaması olduğunu duymak önemliydi. Kaynak sorununa çözüm olarak Çeviri Araştırması/ Kültürlerarası Çalışma Merkezleri önerildi ve toplantının ev sahipleri Araştırma Merkezi modelinin zorluklarına kendi örneklerinde değindiler. Çeşitli ülkelerden meslektaşlarımızın benzer sorunlarıyla çeviri araştırmalarının ve eğitiminin geleceği bir “varoluş” sorunu olarak masaya yatırılmış oldu. Tabii odağımız, bütün bu temel sorunlara karşın, çeviri alanında araştırma modellerinin kapsayıcılığı, gelişimi ve niteliği idi. Sonuç olarak, hem kendi açımdan hem de bölümümü temsil açısından yararlı geçtiğine inandığım bu konferansın devamının gelmesini içtenlikle diliyorum.

Research Models in Translation Studies II, Manchester, İngiltere

Prof. Dr. Alev BULUT*

Çev. Taner Karakoç*

I would like to share with my colleagues and students my observations on Research Models in Translation Studies II Conference that was organized jointly between 29 April and 2 May, 2011 by Manchester University Translation Studies and Intercultural Studies and Intercultural Research Centre of University College London, which I participated in with a paper. The Conference, which was the second of a series aiming to become traditional, received a large participation and provided a challenging opportunity for us that triggered scientific and social interaction. The Organizing Committee consisted of Mona Baker, Theo Hermans, Luis Perez-Gonzales and Maeve Olan, and among the members of the Advising Committee were researchers such as Ian Mason, Martha Cheung, Moira Inghilleri as well as our colleague from Boğaziçi University Ebru Diriker.

The first conference of the series was organised in 2000 in Manchester again. The second Conference in 2011 was held with the participation of around 250 researchers, specialists and MA and PhD students as prospective researchers from various universities in the world where a total of 120 papers were delivered in general and parallel sessions and panels with discussion sections following each. The papers that were presented can be grouped under the main themes of; research methods in translation, research methods in technical translation, theoretical approaches in translation studies and research in interpreting. Besides the plenary sessions of the Conference with a general participation, the number of parallel sessions was an indication of the richness of the participation. Because of the fact that each presentation title abided by the concepts of “research” and “research models”, research models and interdisciplinary research approaches in Translation Studies could be discussed in linguistic, textual, discursive, cognitive, cultural, social and literary terms without making a distinction between the fields of translation and interpreting. I believe that the academic and social interaction in the occasions outside the scope and flow that provided an opportunity for discussing translation studies and translation didactics at international level has also been useful in terms of exchanging knowledge and experience.

The following session titles may give an idea about the organization and the scope of the conference: Theorising Translation in Contemporary Social Settings, Corpus-based Perspectives on Genre-Specific Patterning, Research Models for Mixed Media Translation, Mixed Methods in Translation and Interpreting Research, Researching the History of Translation, Pragmatic Models for the Study of Interpreting, Experimental Methods of Research, Researching Translation/Interpreting in War and Conflict, Narration of Metaphors and Metaphorising Narratives in TS, Translating Minority Culture, Lexical Patterning in Translated Language, Narrative Theory and Translation/Interpreting Studies, Researching Gender, Adaptation Studies and TS, Multilingual Corpora and TS, Ethnographic Methods of Research, Revisiting Polysystem Theory, Combining Process-based and Product-based Approaches to Translation Research, Descriptive Methodology in Translation and Censorship, and Cognitive and Neurolinguistic Perspectives.

The papers were related to the main and sub-themes under each of the titles and a discussion session with questions and answers was held after each paper, time permitting. Researchers such as Robert Barsky, Vicente L. Rafael, Hephzibah Israel, Sandra L.

* University of Istanbul, Division of English Translation and Interpreting.

* University of Istanbul, Division of English Translation and Interpreting, Lecturer

Halverson, Dirk Delabastita, Maria Tymoczko, Jeremy Munday, Julianne House, John Milton and Mark Shuttleworth delivered thought-provoking papers in seminars and panel discussions in general sessions addressing the general audience.

Besides aiming to have an idea about most of the titles I quoted above, I personally concentrated on following papers focusing on press and news translation that exemplify the use of textual and pragmatic models in researches in Translation Studies in line with my field of interest and research which are community interpreting practices and gender and translation. My paper entitled “Interpreters as Filtering Agents: Forms of Mediation in Sports Interpreting” under Pragmatic Models in Interpreting section was based on a similar theoretical basis with my colleague Fabrizio Gallai’s paper “Pragmatic Significance of Discourse Markers in Police Interpreting” in the same session. Both papers invited discussion on interdisciplinarity within the context of employing pragmatic models in translation research.

An evaluation session was held with the participation of the invited speakers at the end of the second day and an additional time was allocated for questions. Views about the continuation of the Conference and the common international efforts for the development of Translation Studies were presented following the general question-answer and suggestions sections in the closing session. The issues which the researchers from different countries agreed on were the facts that the quality of the relationship of Translation Studies with other disciplines would determine the research models and the future of the field and that these forms of interdisciplinary relations should always be questioned and evolved. It was significant that the members and institutions of this great family of Translation Studies all around the world shared similar concerns, the most urgent one of which seemed to be the insufficiency of the resources allocated to Translation Studies research in social sciences. As a solution to the resource problem, the model of Translation Research /Intercultural Studies Centres was suggested and the hosts of the Conference touched upon the difficulties of this model with reference to their experiences. With similar problems presented by our colleagues coming from different parts of the world, the future of translation research and translation didactics was discussed as a problem of survival. Of course, the focus was the scope, the development and the quality of research models in the field of translation despite the basic problems. As a conclusion, I would like to say that the Conference, which I wish could become traditional, has been useful both as a personal experience and as an opportunity to represent my Department in that setting.